

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

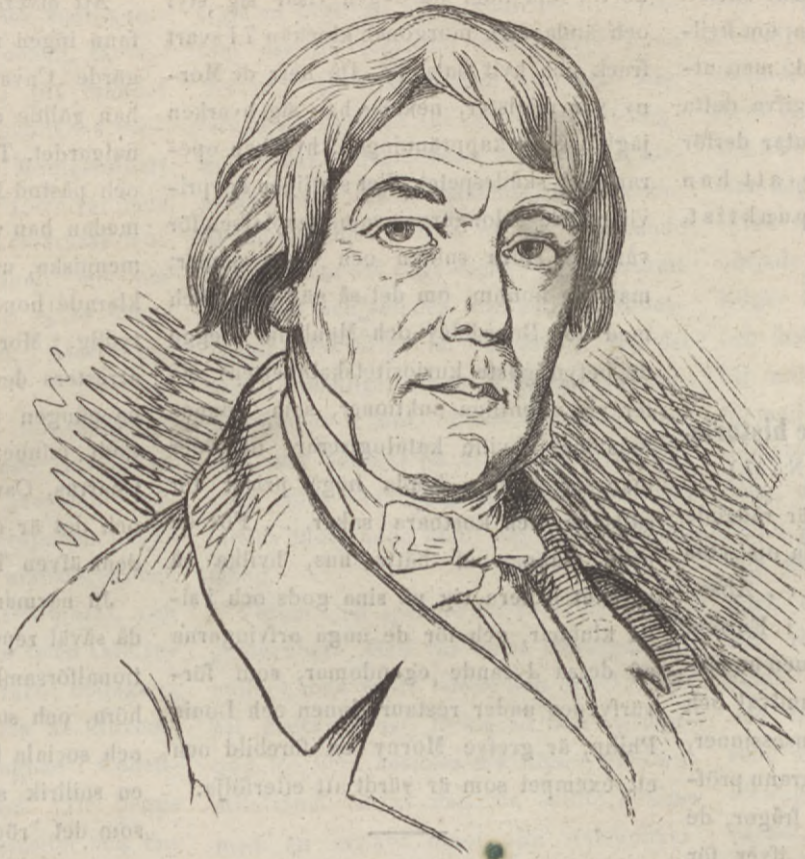
ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

No 38. Utkommer hvarje Söndag. Göteborg den 16 September 1855. Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B:co. IX årgången.

Xaver Schnyder von Wartensee.

Blott få dödlige är det förunnadt att från lifvets höjder blicka med klara ögon och rent sinne ned på ett rörligt närvarande; blott få rädda för den stelnade äldren höstblommans andliga ungdomsfriskhet, så som "pappa" Schnyder. Och i sanning, månet hjerta har klappat af kärlek och beundran, när den höge 69 årige sifferlockige mannen skred rak och oböjd genom den glada mängden — eller när han talade till oss med sin älskvärda, äkta Jean Paulska humor, ord af glädje och allvar, som kommo från ett troget Schweizer-bröst, — det må nu hafva skett vid prisutdelningar på goss-skolans trappa, eller om natten, midt under det stojande sällskapsbullret, när han steg upp på bordet, äskande ljud för en älsklig skål, som gjöt olja på de brusande vågorna. — Ja, då kände vi, att han, om än fjerran från fäderneslandet, alltid hade förblifvit vår i själ och hjerta.

Xaver Schnyder v. Wartensee föddes vid den herrliga Vierwaldstädter-sjön, i det gamla Luzern, år 1786 af en bland de första patricierfamiljerna derstädes och blef från barnåren af sin fader bestämd till statsman. Men i gossens bröst rörde sig en annan mera harmonisk värld och hans hand längtade mera efter att föra den pinne, som angifver takten, än den, som leder statsrodret. I sitt nionde år måste han, enligt sin fars vilja, börja att lära spela viol, emedan fadren ansåg det höra till en god uppfostran att kunna "göra något musik." Sålunda spelade han hos "en gammal utlevad kaplan" vanligen andra stämman i en simfoni af

Xaver Schnyder von Wartensee.

Haydn, och var derunder ganska olycklig. Hans innerligaste åstundan att få lära spela klaver, tillät honom fadren först mycket senare, emedan han kallade klaveret ett instrument för kvinnor, och en man alldeles ovärdigt. Jemte andra vetenskapliga studier lärde han sig sjelf att spela kontrabas, violoncell och klarinett, komponerade också friskt utan undervisning och lade derigenom allt mer och mer i dagen sin afgjorda talent för musik. Men först sedan den musikaliska själen genom finans- och statshushållningens kammardamm hade blifvit lifsfarlig sjuk, förunnades det honom slutligen att få tillstånd att lära kompositionskonsten. År 1810 kom han till Nägeli i Zürich, och året derefter drog han till Wien, hvarest han mottogs mycket vänligt af Beethoven, som i många afseenden bi-

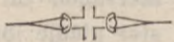
drog till framgång. Senare var han kongl. bayerske kapellmästaren Kienlens elev, med hvilken han följde till Baden vid Wien och förde der ett herrligt konstnärlif tills en brand, som nästan förstörde hela staden, äfven lade hans boning i aska, hvarefter han genast återvände till Schweiz, till stor glädje för hans fästmo, fröken Karoline v. Hertenstein, och ännu större öfverraskning för hans far. Nu började ett förtjusande lif, egnadt åt musik, poesi, fysik, lektyr och kärlek, det komponerades mycket och Schnyder gjorde som klaverspelare ovanlig furor. År 1814 gifte han sig med ofvannämnda fröken och lefde med henne på sitt gamla slott Wartensee vid Sem-pacher-sjön. — Hans poetiska landlif afbröts emellertid af Napoleons återkomst från Elba, han måste

som kapten rycka ut till Schweizer-gränsen. "Men vi kommo snart hem igen." —

Tvingad af motiga omständigheter, flyttade Schnyder år 1816 till Yverdon och inträdde som lärare i Pestalozziska institutet. Men Pestalozzis strid med Niederer, i följd hvaraf alla de dugliga lärarne lemnade institutet, bestämde också Schnyder hertill och han vände sig hösten 1817 åt Frankfurt a. M. Här uppgick nu för honom ett sannt konstnärlif, i vänligt umgänge med Spohr komponerades ifrigt, glasharmonikan studerades och man lefde lyckligt, tills år 1827 hans älskade hustru dog. En mängd stora kompositioner framstod småningom: simfonier, oratorier, en romantisk opera "Fortunat" o. s. v. — Dessemellan genomvandrade Schnyder Italien, England och Wales,

grundlade i Frankfurt en utmärkt musikskola, byggde i närheten af Luzern sitt ovanligt vackert belägna slott Neuwartensee och inflyttade uti detsamma 1844. År 1847 gifte han sig för andra gången med fröken Josephine Jahn från St. Gallen, en utmärkt klaverspelerska, och lever sedan dess omvexlande i Schweis och Frankfurt.

Mer än någon känner jag det otillfredsställande uti ett sådant biografiskt skelett som ofvanstående öfver en man, om hvilken man kunde fylla hela band; men utrymmet tillåter mig icke att gifva detta skelett kött och blod. Jag slutar därför med det innehållsrika yttrande, att han är vår tids första kontrapunktist.

Minnen ur Frankrikes nyaste historia.

(Forts. fr. N:o 37.)

Det fullständiga lugn, som är rådande i världen, tyckes plötsligen vilja ombytas till den häftigaste förbittring . . . Absolutism och radikalism hafva i Europa råkat i handgemäng, communismen undergräfvit i tysthet samhällets grundval och regeringen. Skola måttliga sessioner, förståndiga reformer, en samvetsgrann pröfning af finansiella och sociala frågor, de förmögnare klassernas fromma ifver för de fattige, skola de genom modigt motstånd mot fraktionerna afvända den hotande olyckan? Detta är den egentliga frågan . . . En revolution skulle ej mera utfalla till fördel för en politisk mening, utan till fördel för communismen . . ."

Vi sluta emellertid denna afdelning med skildringen af det lif, som han fört under denna tid af industriella, finansiella och vetenskapliga studier. Jernbanor, credit mobilier, mönsterfarmer, stor industri — han har haft sin hand med i alla betydliga företag och understödt dem med sina råd och vigten af sitt namn och sin credit. Men man får ej tro, att han under allt detta affärlif och buller har nedgrävt sin intelligens under berg af akter och under uppsjöar af korrespondenser, — att han dag och natt i ensamhet har vakat i sitt rum. Han följde de fruktbringande arbeten, hvilkas drift han be-

skyddade, uppifrån, och ofta på ort och ställe; men likasom Englands stora politiska namn, visste han att förena ädla förströelser och affärer. Det finnes i Storbritanien ingen statsman, som under det han utöfvar sina ansvarsfulla åligganden, icke tillika dresserar racehästar, deltagar i räffjagter och dagligen sitter till häst. I Frankrike deremot kan man icke tänka sig en riktig minister, som icke till alla tider på dagen visar sig styf och ända från morgonen klockan 7 i svart frack och hvit halsduk. Då herr de Morny var minister, nekade han sig hvarken jagten eller kapprännningen, hvarken operan eller skådespelet, eller slutligen de privilegerade salongerna, samlingsplatsen för vår tids stora snillen och stora damer; man såg honom, om det så gällde, till och med hos Bourdeley och Manheim (begge de betydligaste kuriositetskabinetten), eller vid offentliga auktioner, som Bonnefons de Laville katalogiserar, och der man ser honom bjuda höga priser för sällsynta och kostbara saker. . . För de unga männen af bättre hus, hvilka så mycket isolera sig på sina gods och i sina klubbar, och för de unga arvingarna af dessa lysande egendomar, som förvärfvades under restaurationen och Louis Philip, är grefve Morny en förebild och ett exempel som är värdt att efterfölja.

III.

Presidenten och Nationalförsamlingen.

Louis Napoleon var republikens president; republiken var färdig; på sin höjd var det republikanerna som fattades. Men redan var en ny fara i antågande. Genast utvecklades ett litet krig af den lagstiftande församlingen mot "den af sex millioner valde," hvilket krig förr eller senare måste försvinna för den enes eller andres makt. Det var i början nälstygn, men mera afgörande slag kunde icke uteblifva och uteblefvo icke heller. Louis Napoleon förstod mästertligt att hålla sig i ett orätmätigt angrepps bestämda ställning. Derjemte reste sig de gamla partierna, Dupin, president i lagstiftande församlingen, valfärdade till hertiginnan af Orleans, Benoist d'Azy till grefven af Chambord, Thiers visade sig i Claremont. Allt såg ut till en "lösning." Alla partier hade sin statskupp *in petto*.

En första rådpläging, för att fullborda en sådan statskupp, egde rum hos Thiers; Thiers, Changarnier och Morny voro der församlade, Thiers, enligt sitt eget förklarande som representant och ledare för det moderata partiet, Changarnier som ombud för arméen och nationalgardet, Morny i Louis Napoleons namn. Man öfverlade först om hvilka personligheter borde fasttagas.

Att öfverste Charras borde arresteras fann ingen motsägelse. Changarnier begärde Cavaignacs arresterande, emedan han gällde mycket i arméen och nationalgardet. Thiers tog Cavaignac i försvar och påstod Lamoricières aflägsnande, emedan han var en "politisk hjernförbränd" menniska, under det att Changarnier förklarade honom vara helt och hållet obetydlig. Morny "medlade" med förslag att arresteras dem alla tre. Planen gick denna gången om intet, men Morny hade godt minne: den 2 December fasttogos Charras, Cavaignac och Lamoricière, men, och det är det lustigaste af saken, jemte dem äfven Thiers och Changarnier.

Ju närmare man kom den 31 Maj 1852, då såväl republikens presidents som nationalförsamlingens fullmakter skulle upphöra, och som följd deraf den politiska och sociala krisen ryckte framåt, hvilket en snillrik skriftställare har personifierat som det "röda spöket," desto allvarsammare var man betänkt på att afböja krisen. I Augusti 1851 sammanträdde åter, på Louis Napoleons yrkande, grefve Morny med Molé, de Broglie och Berryer i en konferens; det handlade om en revision af författningen och en förlängning af presidentskapet genom den lagstiftande församlingen sjelf. Hertigen af Broglie var emellertid af den åsigt, att församlingen, hvars fullmagter redan närmade sig sitt slut, hvarken egde tillräcklig energi eller rättighet till ett sådant steg. Berryer mente: "En statskupp preparerar man icke; den kommer en vacker morgon, utan att säga till i förvägen." Äfven denna konferens hade inga vidare följder. Men Berryer skulle emellertid få rätt: ty verkligen kom statskuppen en vacker morgon, utan att först låta anmäla sig.

Emellan den 6 och 12 November samma år rådslogs hos grefve Daru, en af vice presidenterna i lagstiftande försam-

ingen, om en ny statskupp. Nära 80 deputerade ville, och det med republikens presidents bifall, bringa ett andragande om författningens modifikation derhän, att presidenten åter skulle vara valbar, den lagstiftande magten utöfvas af 2 kamrar, den lagstiftande församlingen skulle stadfästa dessa två kammars och vullagens kompetens och den allmänna röst-rätten hålla tillgodo med alla dessa modifikationer. Ville den lagstiftande församlingen icke gå in på detta andragande eller tillbakavisa dess innehåll, så ville de andragande nedlägga sitt mandat och skocka sig omkring republikens president, *que cût alors avisé*. Montalembert förordade denna plan, men Daru var hans afgjorde motståndare. "Ni försvarar denna plan," sade han till honom, "men om den går igenom, så skola ej 14 dagar förflyta innan ni ångrar det." Åter vanns intet resultat.

Mén nu uppdykade ur församlingens sköte först Bazes andragande (att gifva lagstiftande församlingens president rättighet att uppåda den beväpnade makten), derefter Pradiés (öfver ministrens och republikens presidents ansvarighet), och nu tycktes Louis Napoleon tiden vara inne, att något omedelbarare deltaga i Frankrikes "räddning." Den 24 November skref Granier de Cassagnac i Constitutionnel sin berömda artikel: "De begge Diktaturerna," hvars konklusion helt enkelt var: "man måste göra ett slut så väl på den *hvita diktaturen* under Changarnier, som den *röda diktaturen* under Cavaignac." Och "man" gjorde ett slut.

Dock vi gå händelserna i förväg, ty redan före den 24 November var Elysée till och med två gånger nära deran att antiepera den 2 December. Första gången var det i September. Carlier, den dåvarande polisprefekten, hade återställt stadssegeanterna och till och med deras gamla uniform, han hade uppfört en "Razzia" mot de ännu kvarstående frihetsträden, han hade stängt de stojande klubbarna — hvar och ett bland dessa tilltag gaf ett icke mindre anslående resultat, och dessa upprepade resultat uppmuntrade honom till ett mera utvidgadt och större, nemligen att försöka en egentlig statskupp. De beträffande dekretet vero färdiga och behöfde blott införas i Moniteuren. Häröfver erhöi Louis Napoleon detalje-

rade meddelanden och genast församlade han utom Carlier sjelf, också Morny, Persigny och Rouher i St Cloud. Ingen anade något. Man gick på jagt, derefter intog man middag; man talade om de andra likgiltigaste saker. Men efter middagen befann sig Louis Napoleon ensam med sina fyra förtrogne i en af slottets salar. "Denna sal," så började han konferensen, "är densamma, uti hvilken hertigen af Ragusa efter Juli-dagarna lemnade sin värja åt hertigen af Angoulême . . . Låt oss nu tafa om våra affärer, mina herrar" Öfverläggningen började. Man lutade i allmänhet till den åsigt, att hugget måste gifvas innan lagstiftande församlingens nära förestående prorogation; så kunde man frukta, att det der kunde lyckas dem att organisera ett allvarsamt motstånd och således framkalla inbördeskriget. Föröfrigt mente Morny, att det vore tillräckligt, om man arresterade oppositionens ledare. Louis Napoleon deremot var betänkt på att gå anfallsvis tillväga emot församlingen, mot hvilken han hittills blott hade hållit sig i försvarstillstånd.

Véron sjelf spelade en rôle i denna angelägenhet. Han var emot företaget, om hvilket man snart talade helt öppet. För att nedtysta det, förklarad han en morgon för flera *habitués des Elysee*, att Constitutionnel en af dagarna skulle komma med en artikel emot alla statskupper. Underrättelsen blef som han hade väntat genast bragt till Elysée, och Louis Napoleon bad Véron komma till sig; härtill var snart en förevändning funnen, alldestund han kort förut hade sändt honom en politisk ströskrift och bedt om hans omdöme öfver densamma; Véron hade satt sig emot dess offentliggörande. "Ni har," sade Louis Napoleon, "meddelat mig er åsigt om denna ströskrift, ert råd skall bli följdt. Men tillåt nu äfven mig att gifva er ett råd i anledning af er artikel mot statskupper: jag tror, att den hvarken är tidsenlig eller att den gagnar. Vill ni," tillade han leende, "vara likaså tillgänglig för mitt råd, som jag för ert?"

Véron bugade sig, artikeln visade sig icke. Statskuppen var uppskjuten.

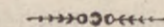
I hög grad intressant är den andra statskuppen hvars tillkomst faller tillsammans med lagstiftande församlingens debatt öf-

ver Bazes ofvannämnde andragande. Det var den 18 November 1851. Representanterna inträffade småningom i kamrarna; general Changarnier stod vid dörren och tryckte ömt alla inträdandes hand, lika mycket deras af högern, venstern eller berget, ty det var han, åt hvilken, om förslaget blefve antaget, församlingens beskydd skulle anförtras. Emellertid handlade det för det första nu icke om förslagets antagande, utan blott om den frågan, att få den till behandling i allmänhet. Rapporten (författad af Vitot) uttalade sig för densamma. Krigsministern (St. Arnaud) motsatte sig lifligt; der det icke finnes enhet i befälet, finnes ej mer någon armée. Efter en lång debatt skred man till omröstning. Just då den började, lemnade St. Arnaud, Morny och Edgar Ney församlingen; de trodde fullt och fast, att kommissionens förslag skulle bli antaget. "Huru, general, ni röstar ej med?" frågade en representant krigsministern, då han såg denne gå sin väg. "Nej, nej," svarade St. Arnaud leende; "man gör här för mycket buller, och jag vill hemta vakten." Voteringen hade dock ett annat resultat: med 408 mot 300 röster beslöts, att förslaget icke skulle diskuteras. Under hela sessionen höll Louis Napoleon sig jfrigt beredd att såsnart underrättelsen kom, att förslaget var antaget, kunna marschera till kammaren. Han bar röda byxor, för att så fort som möjligt kunna ikläda sig generalsuniformen. Två regiment, på hvilka han kunde lita, stodo i sina kaserner färdiga att genast marschera ut, och 350 nationalgardister af första legionens andra bataljon, under bataljonscheferna Vieyras och Ledieus befäl, hade erbjudit sig att sluta sig till dem. Louis Napoleon hade blott sin förtrogne Mocquart hos sig. Han tillmötesåg det som komma skulle, utan den ringaste synbara rörelse. Då St. Arnaud, Morny och Ney visade sig med den underrättelsen att afgörandet inom kort skulle följa, gifvos de nödiga sista befallningarne; men plötsligen ändrade sig scenen. Rouher steg in och omtalte, att förslaget hade fallit.

(Forts.)

Öfversvämningar detta år.

Sedan flera år har icke blott i Tyskland utan också i andra Europas länder en så kall och fuktig väderlek varit rådande, att vi nästan sedan 1849 icke kunna sägas hafva haft en verkligt varm sommar. Men aldrig hafva vi hört omtalas så talrika öfversvämningar, som i förlidna och detta år. I synnerhet är det sistnämnda märkbart genom sina talrika öfversvämningar i de mest olika trakter. Redan i våras omtalade tidningarna den nöd, som herrskade för den skull vid nedra Rhen och i trakterna vid Weichsel och Oder äfvensom i Tyrol, Schweiz, Italien och Frankrike, och öfversvämningarna voro här till och med icke öfvergående, utan de upprepades flere gånger och fortforo hela månader. På sådant sätt sattes också den lilla staden St. Stephan i Toscana under vatten, genom Tiberns stigande öfver sina brädder, och ännu, änskönt två månader förflutit, har vattnet icke helt och hållet återgått inom sina vanliga skrankor. Bifogade bild gifver en föreställning om denna öfversvämning.

En Lejonjagt.

Den berömda Lejonjägaren Jules Gerard berättar i ett bref från Constantine af den 16 Augusti 1853:

Jag lemnade Constantine, för att begifva mig till Auresbergen, hvarest, såsom jag hört, ett stort lejon gjorde nejden i närheten af Krenchela osäker. Förargade öfver de förluster, som det förorsakat dem, hade invånarna en dag församlat sig till två å tre hundra, för att antingen skjuta eller förjaga det från trakten. Araberna räknade en död och sex sårade; lejonet behöll valplatsen. Vid min ankomst till Ört-dalen mottog jag en deputation af nejdens alla landtboer, hvilka bådo mig om min hjälp mot den förfärlige fienden.

Sedan jag utspionerat lejonets vägar

Öfversvämning af San-Stefano, i Toscana.

och det ställe, der det hade sitt läger, tågade jag ut om aftonen klockan sju med min spahi Hamida och två Araber. Djurets läger var vid en sydlig sluttning af en kulle, icke hundra steg från en afgrund. På en midt emot belägen sluttning, just vid randen af samma klyfta, var en öppen, af höga berg omgifven plats. Då jag kom dit, såg jag lejonet

ligga på buken knappt 150 steg ifrån oss. Under det att en af folket vid en träd-stam, som stod midt på platsen, band en get, som jag hade tagit med, för att locka lejonet, och de andre räckte mig vapnen, reste sig lejonet och betraktade oss. Jag ställde mig skyndsamt bredvid ett träd, med ansigtet vänt mot lejonet, och ungefär sex steg från geten, som, då hon

såg folket draga sig tillbaka mellan träden, började att bräka och gjorde de otroligaste ansträngningar, för att komma till mig. Lejonet hade försvunnit. Utan tvivel närmade det sig till oss genom småskogen. Knappt hade jag med min dolk borthuggit några grenar, som hade kunnat hindra mig att sigta säkert, då geten plötsligen skrek till och började

darra i alla lemmar, under det att hon än såg på mig, än åt sidan, hvarest klyftan var belägen, som om hon ville säga: "Lejonet är der, jag känner det, jag hör det, jag ser det, det kommer." I början hade hon verkligen blott kunnat vädra dess utdunstning; hennes raska rörelse på öronen sade mig senare, att hon hörde lejonets steg; äntligen såg hon lejonet

allt mer och mer: "Hvilket skall jag äta? Geten smakar väl icke så bra som oxen från i går, men det är lång väg till oxen. Den röda människan smakar kanske bra, men denna ser något mager ut." Denna senare betraktelsen afgjorde kanske dess val, ty det reste sig plötsligen med en bestämd mine och tog tre steg framåt med ögat fäst på geten. Med bössan

på samma gång som jag. Det steg långsamt uppför klyftan och stannade på den öppna platsen ungefär tolf steg ifrån mig. Det vände ansigtet åt mig och dess breda panna erbjöd en herrlig syn; två gånger sänkte jag bössan, två gånger sigtade jag på det mellan begge ögonen, två gånger tryckte min finger på hanen, men skottet gick ej af, och jag gladdede mig deröfver; ty i två år hade jag icke sett ett så stort, så vackert, så majestätiskt lejon, och jag skulle döda det, utan att först med förjusning hafva beundrat det? Hvad är ett dött lejon? Hvad är en vacker kvinna i likkistan? Skönhet utan lif blir fulhet. Liksom om det förstätt mina tankar, hade det adla djuret lagt sig på buken, lagt de ofantliga tassarna i kots öfver hvarandra och lät hufvudet liksom på en kudde hvila på dem. Utan att skänka geten, som var förlamad af skräck, den ringaste uppmärksamhet, betraktade lejonet mig med stort intresse, under det att det än knep ögonen tillsammans, hvilket gaf dess fysionomi ett obeskrifligt godmodigt utseende, än åter öppnade dem till deras hela storlek, så att jag ovilkorligt tryckte min hand fastare omkring bössan. Det tycktes säga till sig sjelf: "Människorna gingo bort, geten stannade kvar; men vid min ankomst träffar jag hos henne en människa, som har en röd dräkt, som jag aldrig förr sett, och hvilken, i stället att fly för mig, betraktar mig, som om hon önskade att tala med mig." Emellertid tycktes det vilja tillägga, under det att skymningen utbredde sig

vid kinden och fingern på trycket följde jag alla dess rörelser, för att kunna skjuta i rätta ögonblicket. Två gånger tycktes lejonet vilja springa löst på geten, under det att denna krymte ihop sig som en katt. Jag trodde i början att strecket, hvarmed geten var bunden, oroade lejonet och att det fruktade för en snara; men det gick snart lugnt fram och tillbaka på kanten af klyftan och visade mig tänderna så ofta det stannade.

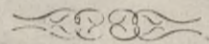
Leken började bli allvarsam: det var på tiden att göra ett slut på densamma. Jag begagnade ett ögonblick, då lejonet på ett afstånd af tolf steg vid randen af klippan erbjöd mig ena sidan, och afsköt en kula, som träffade det i skuldran, och genast en till, som sårade det i ljumsken. Som en lavin rullade det ner i klyftan.

Under det att jag laddade ånyo, kommo mina karlar fram. Jag gick med dem till det ställe, hvarest jag hade skjutit lejonet, och fann jemte en massa blodspåren efter dess klor. I den mening, att lejonet vore dödt, gingo mina ledsagare för att tillkalla folk, som kunde bortbära det. Emellertid följde jag blodspåren på marken i klyftan och fann, att de förde till en tät, nästan oigenomtränglig skogsdunge. För att genast erhålla visshet kastade jag en sten in uti densamma. Ett än klagande, än hotande rytande, som framkom djupt ur strupen, svarade mig från busksnåret. Detta rytande bragte mitt blod nästan att stelna; ty det liknade helt och hållet ett lejons rytande, som för sex år sedan under liknande omständigheter midt för mina ögon och trots mina kulor hade sönderrifvit min spahi Rustan och två Araber.

Jag lade mig ned på knä tätt framför skogsdungen, men försökte förgäfvat att upptäcka något derinne; jag kunde ej ögna något annat än de främsta grenarna, som voro röda af lejonets blod. Sedan jag afbrutit några grenar, för att återfinna samma ställe, och just ämnade aflägsna mig, kom min spahi med två andra ledsagare och fyra beväpnade Araber. De ville tränga in i skogsdungen, hvarest de säkert trodde att lejonet måste ligga. Förgäfvat försäkrade jag dem, att jag vore öfvertygad, att lejonet ännu var vid lif, och att det vore omöjligt att se det innan det rusade löst på en af

oss, och att ganska säkert några af oss skulle sätta till lifvet, om vi nu trängde in på det, medan jag deremot ville ansvara för, att vi följande dagen skulle finna det dödt. De svarade dermed, att de aftogo sina burnassar och utbrede dem på marken, för att jag kunde sätta mig på dem och motse deras återkomst. Två minuter senare hade äfven jag skiljt mig vid klädespersedlar, som kunnat hindra mig, utdelat gevär åt mitt följe och gifvit min spahi en bössa, som han skulle behålla laddad, för att räcka mig, när jag begärde det. Sedan jag befallt dem att blifva helt nära mig, trängde jag med dem in i småskogen. Då vi tillryggalaggt en tio à femton steg, kommo vi till ett öppet ställe, hvarest blodspåret, som hittills ledt oss, upphörde. Skymningen hade betydligt tilltagit; för att icke förlora någon tid, sökte hvar och en i olika riktning efter blodspåret, men utan att lemna den öppna platsen. Men af öförsigtighet lossades ett af Arabernes gevär, och på några stegs afstånd höra vi lejonet ryta. Alla mina ledsagare samla sig kring mig, med undantag af Amar-ben-Sipha, som stannar vid ett träd, sex steg ifrån mig. Knappt hade lejonet med öppet gap och uppstående mahn visat sig, innan åtta skott aflossades på en gång; men intet af dem träffade. Innan röken af det onyttigt bortödda krutet skingrat sig (i kortare tid än jag skrifver det), är Amar-ben-Sipha, som också skjutit, kastad till marken, hans gevär sönderbrutit och hans venstra sida krossad; i samma ögonblick jag kom fram för att rädda honom, såg jag hans hufvud i lejonets gap. Lejonet ser mynningen af mitt geyär riktad emot det, ja det vidrör dess mahn, och dock lemnar det ej sitt offer. Af fruktan att träffa Amar-ben Siphas hufvud, vågar jag ej skjuta lejonet på annat ställe än i hjertat. Lejonet släppte Amar, som rullade fram för mina fötter, hvilka han så hårdt omfamnade, att han så när hade ryckt mig öfverända. Djuret, som stödde sig mot några buskar, föll ännu icke. Jag sigtade åter, denna gången efter tinningen, och drog på trycket, men skottet gick ej af. Der stod nu lejonet vid buskarne, som det sönderstet med tänder och klor, under det att det röt förfärligt och vred sig i dödsqual, blott ett steg från mig och nästan öfver

Amar, som skrek som en rasande. Mina kamrater hade kommit till, utsträckte handen efter spahin, som med förvridet ansigte, uppspärade ögon och darrande i hela kroppen knappt kunde frambringa ordet: "aflossadt." — Mitt andra gevär var alltså oladdadt. Den oförsigtige hade aflossat det, och således gifvit oss i lejonets våld. Till all lycka störtade det äntligen dödt till marken.

Om Watts och Buchanans nya sätt att röta lin.

(Forts. o. sl. fr. N:o 37.)

Fig. 2 å bifogade teckning vissar lättast beskaffenheten af Buchananska apparaten. Dess hufvuddelar äro följande:

- a. Ångkitteln.
- c. Kondenseringskaret.
- e. Rötningskaret.
- g. Afriningscylindern.
- h. Kallvattenkärlet.

Linnet, som skall rötas, inlägges i det med dubbla bottnar försedda rötningskaret e. Emellan detta och ångkitteln är ett lika stort kar c, som genom röret b står i förbindelse med ångkitteln, och genom röret d med rötningskaret, samt dessutom genom det vertikala silröret i uti förbindelse med det i andra våningen anbragta kallvattenkärlet. — När operationen skall börja, så fylles kondensationskaret e med vatten från den öfver detsamma stående reservoiren, hvarest från ångkitteln ånga insläppes i kondensatorn; när nu vattnet i densamma blifvit så hett, att det icke mera nog hastigt förmår afkyla den tillströmmande ångan, så drifver den vidare tillströmmande ångan det heta vattnet ur den tätt tillslutna kondensatorn genom röret d in uti rötningskaret e, så att det i detsamma befundliga råa linet blir helt och hållet täckt af vattnet. Genom röret f afflyter en del af vattnet ned uti cylindern g, som hänger på kedjan m, samt genom motvigterna l hålles uppe. Genom det i cylindern g inkommande vattnet blir detsamma tyngre och sänker sig djupare, under det han derjemte drager med sig kedjan m. Men med denna kedja stå äfven hjulen k k uti

förbindelse, hvilka hjul äro fästade vid hvar sin kran på ångröret b och på kallvattenröret i. Dessa kranar blifva derföre omvridna, eftersom cylindern g sänker sig, och detta sålunda, att ångkranen tillsutes, men kallvattenkranen deremot öppnas. När detta inträffar så kommer en ström kallt vatten ifrån karet h i det med ånga fyllda karet c, hvarigenom äfven ångan genast kondenseras, och i följande af det härigenom uppkomna tonrummet stiger vätskan ur rötningsskaret genom röret d åter tillbaka in i karet c. Samtidigt härmed inträffar att cylindern g tömmes, då denne nemligen, när han sjunkit till en viss punkt, stöter på en staf, som öppnar den i cylinderns botten varande ventilen, hvarigenom innehållet rinner ut och aflöses genom aflodningskanalen n. Cylindern, som sedan den blifvit tömd förlorat sin öfvervigt, drages nu af motviktarna åter upp till sin ursprungliga höjd, och samtidigt dermed återtaga äfven kranarna sin gamla ställning, till följe hvaraf ånga åter ånyo intränger i det med vatten fyllda kärlet c, samt drifver åter efter hand för andra gången vatten ur karet c in uti rötningsskaret o. s. v. Det är klart att operationen vidare på samma sätt kan fortgå så länge, man vill. Efter den erfarenhet man vunnit, har man ansett tio öfvergjutningar af varmt vatten vara nog att frångå det råa linet alla detsamma färgande ämnen, samt att fullständigt röta det; och uppgifver man att på *fyra timmar* skall rötningen sålunda kunna fulländas.

Buchanan angifver fördelarne af sin method bestå i stor besparing af tid och arbete, hvilket föga tarvas vid begagnandet af hans sig sjelf reglerande apparat, som dessutom äger en annan stor fördel, nemligen att den för linrötningen bäst afpassade temperaturen äfven genom machinen regleras. Temperaturen anses icke böra vid linrötningen stiga öfver 82° Cels., emedan vid starkare upphettning icke blott de ägghvitartade, qväfvehaltiga beståndsdelarne i linplantan rinna ihop och blifva olösliga, utan sjelfva linet tager äfven härvid skada till sin färg och styrka. — Buchananska apparaten uppgifves hålla rötningstvattnet alltid emellan 65—82°, och aldrig öfverstiga sistnämnda värmegrad. — Torkningen af det röt-

ta linet sker, enligt Buchananska methoden, medelst *varm, torr luft*, som genom serskilda rör från ångkitteldstaden ledes in i rötningsskaret. Linet torkar deraf ganska hastigt, och inom 12 timmar, sålunda på en enda dag, kan efter denna method linets rötning, torkning och skäkning fulländas, så att linet från sitt råa tillstånd inom denna korta tid blir en fullgod torgvara.

Af det anförda se vi, att Buchananska methoden är mera komplicerad. Den Wattska åter enklare. Denna sednare har vunnit serdeles odeladt bifall och ansenlig utbredning; och blir det af intresse att se, huruvida densamma i praktiken framgent skall bibehålla företrädet, eller komma att öfverträffas af Buchananska methoden. — Vi återkomma framdeles till detta ämne, med speciellt hänseende till de resultat, som härutinnan vunnits vid Arbrå, som utrymmet ej nu medgifver oss framställa, och hvarföre vi uppskjuta dermed till ett annat tillfälle.

Utluna d. 2 Juli 1855. J. Arrhenius.

(Ur Tidskr. för Landtmanna- och Kommunal-Ekonomien)

Kaleidoskop.

Kriget och dess motståndare.

Bland de mångfaldiga citater ur äldre och nyare författare, de kraftbitar och öfriga utgjutelser som de amerikanska frihetsvännernas apostel Elihu Burrit låter införa i alla världens tidningar, finner man äfven följande betraktelser: "Den allmänna meningen har undergått en hastig och märkvärdig omkastning. Fordom drogs krigets moraliska rätt af högst få i tvifvelsmål; numera bestrides den med beständighet af en stor mängd. Fordom förordades kriget af filosoferna, hyllades af statsmännen och gjordes af skalderna till hufvudtemat för deras lofsånger. Nu mera förena de sig uti att förbanna det, såsom en sammanfattning af alla möjliga lidanden och ohyggligheter, och beteckna det samma såsom ett ondt, hvilket blott i den mest trängande, förfärligaste nöd kan finna någon ursäkt. Fordom ansågs kriget som ett värdigt tidsfördrif för stora andar och som den enda vägen till utmärkelse och ära; numera har det kommit derhän att kriget hemfallit åt hvar mans förakt, såsom endast passande för

vilda barbarer eller demoniska väsenden. Fordom var kriget nationernas förnämsta sysselsättning; numera bemödar man sig på allt sätt att söka förekomma det. Fordom var det endast på slagfältet man kunde tjena sig upp i världen; numera sker det förnämligast på handelns och fabriksväsendets fält. Äfven i många andra hänseenden ha folkens åsigt om kriget undergått förändring. Dess falska poesi, dess underbara, demoniska tjuvningskraft, som i fyra årtusenden beherrskat människornas sinnen, förlorar allt mer sin makt. Man börjar komma till eftertänka öfver den fruktansvärda blodspillan, de enorma penningeuppsoffringar, den fasansvärda massa af brott och elände som äro krigets oåtskiljaktige följeslagare; och snart skola folken, om någon möjlighet dertill finnes, allmänt påyrka afskaffandet af denna gamla barbariska sedvana och sålunda för alltid göra ett slut på dess gräsligheter."

Flugorna på Krim. En korrespondent skrifver från lägret: "Om vi nu en tid fått vara i fred för ryssarnes utfall, hafva vi haft att utstå anfall af en annan fiende, lika besvärlig om än icke lika farlig. Hvarje vrå är uppfylld af millioner flugor, hvilka lemna oss ingen ro dag eller natt och belägra hvarje del af ansigtet. De ligga i stundlig fejd med oss om den föda som tillkommer oss, och när de, såsom alltid händer, slå ned på matbiten under det vi föra den till munnen, lemna de icke sin plats förr än man våldsamt bortdrifver dem. För att uppfiska dem ur glas hvari någon dryck finnes, har man behof att draga upp dem med tre fingrar". Det enda sättet att blifva dem qvitt är att sitta i starkt drag, men detta är förenadt med många obehag. Alla försök att utrota dem hafva slagit felt; genom rök bortdrifvas de blott för några minuter och återkomma sedan så mycket hungrigare. Den enda frifriden är under natten, då odjuren sova, men man behöfver blott påtända ljus för att den taket betäckande svarta massan åter skall vara i rörelse såsom vore det middag. Värst lida de sjuka på hospitalerna, hvilkas retliga nerver dagen i ända på det odrägligaste marteras af denna landsplåga, hvilken man icke har hopp om att blifva qvitt förr än Septemberregnen börjas.

En rysk krutvagns exploderande.

Nästa N:o utgifves den 23 September.

Härmed följer Bihaget: "Minnigrey", pag. 243—250.

C. PETERSENS OFFICIN 1855.